

Komentář: Region potřebuje více vysokoškoláků a univerzity k tomu potřebují odpovídající financování

7.9.2026 - Miroslav Lávička | Západočeská univerzita v Plzni

České vysoké školy své společenské zadání plní. Vzdělávají mladé lidi, připravují odborníky pro firmy i veřejné služby, přinášejí výzkum a inovace a významně přispívají k rozvoji regionů. Stát i společnost po nich přitom oprávněně žádají stále více. Tomu však musí odpovídat také jejich financování.

Kdybychom ZČU považovali za město a její studenty a zaměstnance za jeho obyvatele, **byla by třetím největším městem Plzeňského kraje** – hned po Plzni a Klatovech. Dnes na ní studuje přes 13 tisíc studentů a pracuje téměř 2,5 tisíce zaměstnanců. Dohromady jde o komunitu přibližně 15,5 tisíce lidí. Význam univerzity ale nelze měřit jen její velikostí.

Plzeňský kraj potřebuje více vysokoškolsky vzdělaných lidí. Podle nejnovějšího srovnání krajů od ČSÚ ze 4. čtvrtletí 2025 činil podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve věku 15 a více let v Plzeňském kraji 17,7 %, oproti celorepublikovému průměru 22,4 %. Plzeňský kraj se tak pohyboval přibližně na 10. místě ze 14 krajů. Přes existenci významného vysokoškolského centra tedy kraj v podílu vysokoškolsky vzdělané populace za republikovým průměrem zřetelně zaostává. Ve věkové skupině 25–34 let je situace ještě horší.

To je důležitý signál. Vzdělanostní deficit regionu se u mladé generace nedaří dostatečně rychle překonávat. Má-li být Plzeňský kraj dlouhodobě konkurenceschopným regionem s ekonomikou založenou na kvalifikované práci, výzkumu a inovacích, musíme tento trend změnit.

Právě z tohoto důvodu se ZČU rozhodla jednat a v roce 2023 si jako jeden ze svých strategických cílů stanovila zvýšit počet studujících. Z tehdejších přibližně 11,5 tisíce studentů měla univerzita postupně vyrůst ke 14 tisícům. Dnes, kdy už počet studujících překročil 13 tisíc, hovoří ZČU o možnosti dalšího růstu až k 15 tisícům studentů. Je to vědomá odpověď univerzity na potřeby regionu. Právě nyní navíc přicházejí na vysoké školy silné populační ročníky.

Současný systém financování však vysoké školy za takové chování automaticky nemotivuje. **Veřejné vysoké školy dnes nejsou jednoduše financovány podle počtu studentů tak, že by každý další student znamenal odpovídající navýšení příspěvku.** Zjednodušeně řečeno: kdyby ZČU zůstala na přibližně 11,5 tisíce studujících a své kapacity nerozšiřovala, její základní příspěvek by se tomu automaticky úměrně nesnížil. A naopak – růst o tisíce studentů neznamená, že za každého z nich dostane odpovídající nové peníze.

Z čistě krátkodobého ekonomického pohledu by proto pro univerzitu mohlo být pohodlnější nezvyšovat počet studentů. Méně studentů znamená menší tlak na vyučující, učebny, laboratoře i podpůrné služby při obdobném institucionálním základu financování. Pro Plzeňský kraj by však právě takové ekonomicky racionální chování bylo společensky velmi škodlivé. Znamenalo by méně míst pro nastupující silné ročníky, méně absolventů pro regionální zaměstnavatele a další prohlubování vzdělanostního deficitu kraje.

ZČU proto zvolila opačnou cestu. Rozšiřuje své kapacity a přijímá více studentů, protože to považuje

za svou odpovědnost vůči regionu. **Takovou odpovědnost ale nelze dlouhodobě stavět pouze na dobré vůli a vnitřních rezervách vysokých škol.** Vyšší počet studentů znamená potřebu dalších vyučujících, větší kapacity učeben a laboratoří, moderní infrastrukturu i vyšší náklady na zajištění kvality studia. Současně se od univerzit očekává špičkový výzkum, inovace, mezinárodní konkurenceschopnost a stále větší přínos pro společnost a regiony.

Stát nemůže na jedné straně očekávat, že vysoké školy přijmou více mladých lidí a pomohou řešit potřeby svých regionů a na druhé straně jim nedat finanční podmínky, aby to mohly udělat kvalitně.

Česká republika se nyní rozhoduje, zda příchodu silných populačních ročníků využije ke zvýšení vzdělanosti společnosti, nebo zda tuto příležitost promarní. Bez odpovídajícího posílení rozpočtu vysokých škol může nastat situace, kdy univerzity jednoduše narazí na hranici svých možností. Mladý člověk, který má schopnosti a splňuje nároky vysokoškolského studia, se pak na zvolený program nemusí dostat proto, že pro něj nebude místo. To by byla zvlášť špatná zpráva pro regiony, které už dnes v podílu vysokoškolsky vzdělaných zaostávají.

Rozpočet vysokých škol je investice do vzdělání generace, která bude určovat konkurenceschopnost a prosperitu České republiky v příštích desetiletích.

Autorem komentáře je Miroslav Lávička, rektor Západočeské univerzity v Plzni a místopředseda České konference rektorů.

<https://info.zcu.cz/Komentar--Region-potrebuje-vice-vysokoskolaku-a-univerzity-k-tomu-potrebuji-odpovidajici-financovani/clanek.jsp?id=9936>